

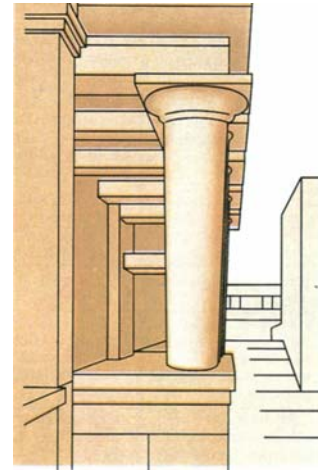
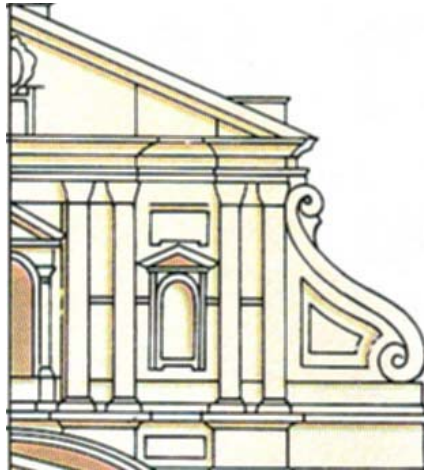
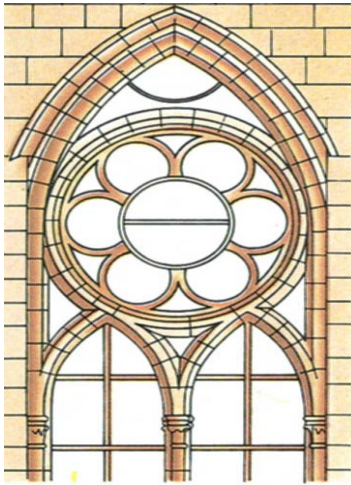
A 2005/2006. tanévi

**Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
első (iskolai) fordulójának feladatlapjai**

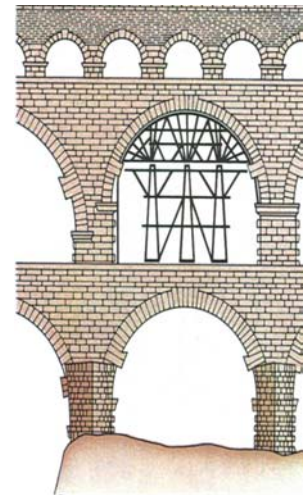
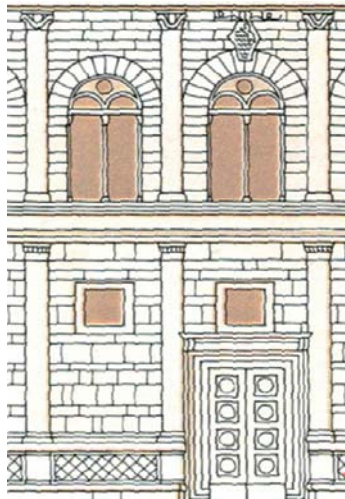
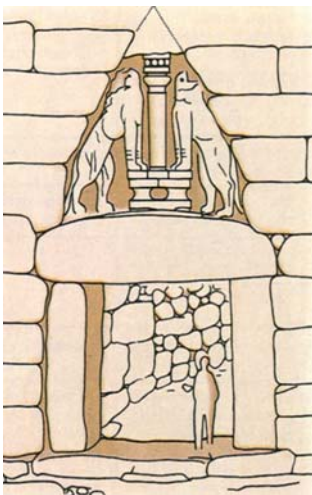
TÖRTÉNELEMBŐL

I. KÉPAZONOSÍTÁS (6 pont)

Határozza meg, hogy melyik korstílushoz vagy kultúrához tartoznak az alábbi építészeti elemek!

a)..... b)..... c).....

d)..... e)..... f).....

II. FORRÁSELEMZÉS (10 pont)

Az alábbi források Hunyadi Mátyás uralkodásához kötődnek. Válaszoljon a szövegekre vonatkozó kérdésekre!

a) „Továbbá ... a Szent Koronát, amit a néhai igen fenséges Erzsébet királynő a néhai jó emlékezetű László királlyal együtt császárunknak, az említett Frigyesnek megbízható kezébe átadott és az azt eddig hűségesen megtartotta és megőrizte, nehogy idegen kézbe kerüljön, valamint Sopron városát a mondott Mátyás királynak, fiunknak és az ő magyar királyságának kegyesen visszaadtuk.....” (Bécsújhelyi szerződés, 1463)

1) Mit adott Mátyás a koronáért cserébe? (1 pont)

.....
.....

2) Milyen következménye lett a szerződésnek 1526/27-ben? (1 pont)

.....

b) „Másodszer: ha valamely király kiskorú örököszt hagyja maga után, a nádor tiszténél fogva mint az ő gyámja tartozik és köteles őt apjától rámaradt országaiban és uradalmaiban megtartani és hűségesen megvédelmezni.” („nádori cikkelyek”, 1485 v. 1486)

1) Miért volt oly fontos Mátyásnak a megállapítás fenti pontja? (1 pont)

.....
.....

2) Nevezze meg a nádor még két funkcióját! (elemenként 0.5, összesen 1 pont)

.....
.....

c) „Nagy költséggel Itáliából kiváló mestereket hivatott, s meghonosított itt addig ismeretlen művészeteket. Itáliából festőket, szobrászokat, vésnököket, ezüstműveseket, fa- és kőfaragókat, építészeket fogadott óriási fizetéssel.” (Oláh Miklós leírása)

1) Kinek a hatására következik be Mátyás udvarának változása? (1 pont)

.....

2) Mely városok palotáiban folytak a legnagyobb átalakítások? Nevezzen meg két települést! (elemenként 0.5, összesen 1 pont)

.....
.....

d) „...gondoskodtam róla, hogy Magyarország királyainak tetteit Felsőged dicsőségére a legnagyobb gonddal és a leghibátlanabbul kinyomtassák.” (Theobald Feger előszava Thuróczy krónikájához)

1) Hogy nevezzük Mátyás könyvtárának köteteit? (1 pont)

.....

2) Miről kapták a nevüket? (1 pont)

.....
.....

3) Nevezze meg, ki találta fel a forrásban említett sokszorosítási módszert? (1 pont)

.....

4) Nevezzen meg a forrásban szereplőn túl még egy Mátyás korában alkotó történetírót!
(1 pont)

.....

III. FOGALOMAZONOSÍTÁS (4 pont)

Az alábbi vallási nézeteket reformátorok illetve a katolikus egyházat bírálók fogalmazták meg. Nevezze meg a forrásrészletek alapján az egyházi (vallási) irányzatokat, keresztény felekezeteket!

a) „eleve elrendelésnek pedig Istennek azt az örök elhatározását nevezzük, amellyel önmagában elvégezte azt, hogy akarata szerint mi történjék minden egyes emberrel.”

.....

b) „Minden igaz, bűnbánó keresztyén elnyeri a büntetéstől és a büntől való teljes feloldozást, s ebből ő a bűnbocsátó cédulák nélkül is részesül.”

.....

c) „Bár a király öfelsége az ... egyháznak egyébként is jogszerűen és törvényesen feje, kell is, hogy az legyen, és el is ismeri őt annak zsinatain ezen ország papsága...”

.....

d) „2. Ne csak a papok , a hívek is „két szín alatt”, vagyis kenyérrel és borral áldozzanak a misén.”

.....

IV. IGAZ-HAMIS (6 pont)

Az alábbi kijelentések a rendiségre vonatkoznak. Döntse el a megállapításokról, hogy igazak vagy hamisak! A helyes választ aláhúzással jelölje, és választását indokolja!

a) Az angol és a francia rendi gyűlés eltér kamaráinak számában.

igaz

hamis

Indoklás:

.....

.....

b) Mindkét országban a rendi gyűlés összehívásának előzménye a királyi hatalom elleni társadalmi mozgalom volt.

igaz

hamis

Indoklás:

.....
.....

c) A Német Aranybulla (1356) a választófejedelmek kezébe adta a császárválasztást, cserében viszont megerősítette felettük az uralkodó hatalmát.

igaz

hamis

Indoklás:

.....
.....

V. SZÖVEGKIEGÉSZÍTÉS (4 pont)

Az alábbi tankönyvi szöveg a török magyarországi berendezkedéséről szól. Egészítse ki a hiányzó szakszavakkal, adatokkal! (elemenként 1 pont)

„Buda 1541. évi elfoglalása után a török létrehozta magyarországi közigazgatásának legnagyobb egységét, a budai-et , melynek élén mindenkori budai pasa állt. A Hódoltság területének egy részét, elsősorban a gazdag vidékeket és mezővárosokat a saját kezelésébe vette, míg a többit zsoldos, lovas katonáinak, a -nak adta szolgálati birtokként. A török védelmi vonallal szemben a XVI. század második felére a Habsburgok is kialakították végvárrendszerüket, amely az egyik központi hivatal, a(z) ellenőrzése alá került.”

VI. HADTÖRTÉNET - FOGALOMMEGHATÁROZÁS (6 pont)

A források a magyar hadtörténethez (hadszervezet, hadkiegészítés, harcmodor stb.) kapcsolódnak. Válassza ki a felsorolásból az egyes szövegekhez tartozó fogalmakat!

kuruc harcmodor; telekkatonaság; várkatonaság; zsoldoshadsereg;
banderiális hadszervezet; könnyűlovas, nomád harcmodor; székely határőrszervezet;
nemesi testőrség; vitézlő rend; nemesi felkelés;

- a) „...vállukon kopját hordanak, kezükben íjat tartanak, és amint a szükség megkívánja, hol az egyiket, hol a másikat használják. Üldöztetés közben azonban inkább íjukkal szerzik meg az előnyt. (...) ... a szétszóródó harci alakulatokban lelik kedvüket.”
(Bölcs Leo: Taktika)

.....

- b) „...a kíséret széttelepített része a királyi várispánságokba került. A várispánsági népek egyik csoportja kiemelt helyzetű harcos volt...neve korábban miles, ...később várjobbágy.” (Részlet a Magyarország hadtörténete című műből, Zrínyi kiadó, 1984)

.....

c) „Ha azonban az ellenség részéről jön sereg az országba, mindnyájan (a királyi szerviensek) egyetemlegesen menni tartozzanak.” (Az Aranybulla 7. cikkelye, 1222.)

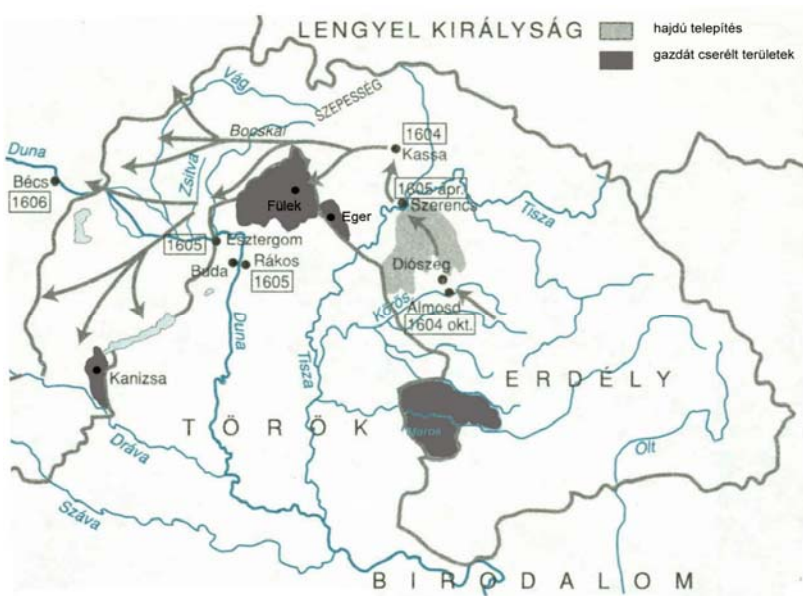
d) „Ősi jogszokások szabják meg, hogy valamely báró vagy község mennyi lovast állítson ki a király szolgálatára, ha hadba megy...” (Matteo Villani, firenzei krónikás, Nagy Lajos kortársa)

e) „...minden országglakó birtokos nemesünk... minden 20 jobbágy után egy íjászt legyen köteles harcos módjára felszerelni, és e pogányok elleni háború alatt legyen köteles magával vinni a hadba...” (Zsigmond 1397. évi dekrétumából)

f) „Nálunk a katonaság három fegyvernemre oszlik: ezek elejét e vértések alkotják, akik minden negyedév után 15 aranyat kérnek. A második fegyvernem a könnyűlovasság, akiket huszároknak hívunk: ezek negyedévenként egy ló után tíz aranyat kérnek....az egész gyalogságot, a puskásokat is, vértések és pajzsosok veszik körül, éppúgy mintha azok bástya mögött állnának.”(Mátyás levele Veronai Gábor püspökhöz, 1481.)

VII. TÉRKÉPELEMZÉS (4 pont)

A térkép a XVII. századi elejének viszonyait mutatja. A térkép segítségével válaszoljon a kérdésekre!

a) Nevezze meg, melyik Habsburg-ellenes felkelésre vonatkozik a térkép!

b) Nevezze meg az Erdélyi Fejedelemség azon részét, ahonnan a mozgalom kiindult!

.....

c) Nevezze meg, hogy melyik háborúhoz kapcsolódott a fenti felkelés!

.....

d) Nevezzen meg a korszakból egy Bécshez illetve egy Szerencshez kötődő eseményt!
(elemenként 0.5, összesen 1 pont)

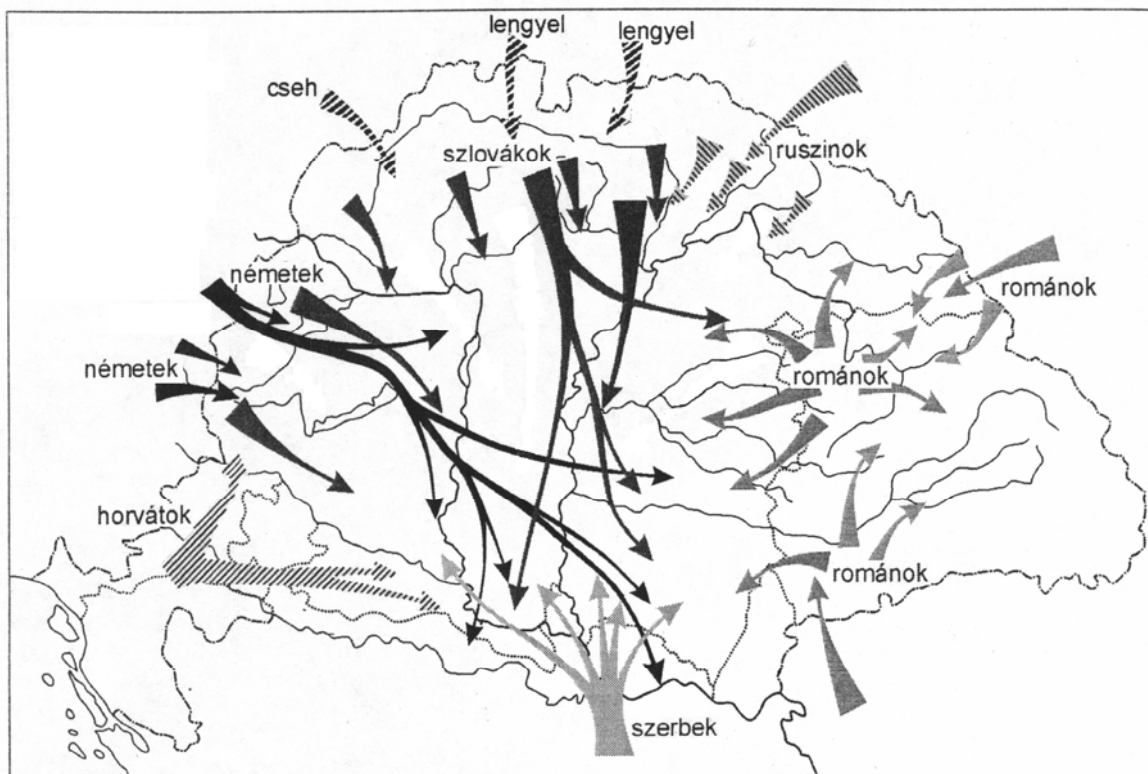
1).....

2).....

Feladatok 11. osztályos diákok részére

VIII. TÉRKÉPELEMZÉS (9 pont)

A mellékelt térkép vázlat segítségével válaszoljon a kérdésekre!

XVIII. századi nemzetiségi vándorlások

a) Határozza meg, mi tette indokolttá a népmozgásokat! (1 pont)

.....

b) Válasszon ki az alább felsoroltak közül két-két olyan tájegységet, ahová jellemzően az alábbi nemzetiségek vándoroltak be! (soronként 1, összesen 4 pont)

Erdély; Bácska; Dél-Dunántúl; Kárpátalja; Duna-menti területek;
Alföld keleti része; Felvidék; Szlavónia; Körös-Maros-köze;

románok:

szlovákok:

horvátok:

szerbek:

c) Nevezzen meg két okot a német nemzetiségű munkaerő betelepítésének! (elemenként 0.5, összesen 1 pont)

1).....

2).....

d) Írja le, hogyan nevezte a köznyelv a XVIII. században érkező német parasztokat! (1 pont)

.....

e) Határozza meg az alábbi nemzetiségek felekezetét a XVIII. század elején! (elemenként 0.5, összesen 2 pont)

szerb

horvát

lengyel

román

IX. FORRÁSELEMZÉS (10 pont)

Az alábbi szövegrészlet segítségével válaszoljon a feltett kérdésekre!

a) „II.tc.5.§ Ő legszentségesebb császári és királyi felsége férfiágának magvaszakadtával az öröklési jogon való utódlást e Magyarországon és koronájában, s az Isten segedelmével már visszaszerzett és visszaszerzendő ehhez tartozó részekben, országokban és tartományokban, felséges Osztrák Házának nőágára is és pedig első helyen a fent tisztelt most uralkodó legszentségesebb császári és királyi felségnek.

7.§ ... a most uralkodó császári és királyi felség részéről a Németországban s azon kívül fekvő és Magyarországgal meg ehhez kapcsolt részekkel, országokkal és tartományokkal, az előre bocsátott jog és rend szerint, feloszthatatlanul és elválaszthatatlanul, kölcsönösen és együttesen örökösödésileg birtoklandó más országaiban s tartományaiban is megállapított elsőszülöttségi rendhez képest uralkodás és kormányzás végett átruházzák.” (Az 1723-as Pragmatica Sanctióból)

1) Nevezze meg, ki adta ki az idézett törvényt! (1 pont)

.....

2) Mely oknak volt meghatározó szerepe a törvény megszületésében! (1 pont)

.....

b) „III.tc. Ő legszentségesebb császári és királyi felsége az ország s az ahhoz kapcsolt részek összes hű karainak minden, úgy hitlevélbe foglalt, mint bármely más jogait, szabadságait, kiváltságait s mentességeit, és előjogait, az alkotott törvényeket s helybenhagyott szokásokat ... Kegyelmesen megerősíti s meg fogja tartani.

1.§ Hasonlóképpen utódai is, Magyarország s az ahhoz kapcsolt részek törvényesen megkoronázandó királyai, az ország s az ahhoz kapcsolt részek karait és rendeit ugyanazon kiváltságokban s az említett mentességekben és törvényekben sértetlenül meg fogják tartani.” (Az 1723-as Pragmatica Sanctióból)

1) Mit ígér a jogszabály a rendek számára? (1 pont)

.....

2) Soroljon fel két olyan magyar jogi dokumentumot, amelyekre a III.tc. utalhat! (elemenként 1, összesen 2 pont)

.....

3) Mely külpolitikai problémával kellett szembenéznie a törvény alapján trónra lépő uralkodónak? (1 pont)

.....

4) Nevezze meg, melyik tartományt vesztette el hatalomra kerülését követően! (1 pont)

.....

5) Nevezze meg, melyik király nem tartotta be uralkodása során a III. törvénycikket! (1 pont)

.....

6) Magyarázza meg, miért tette ezt! (1 pont)

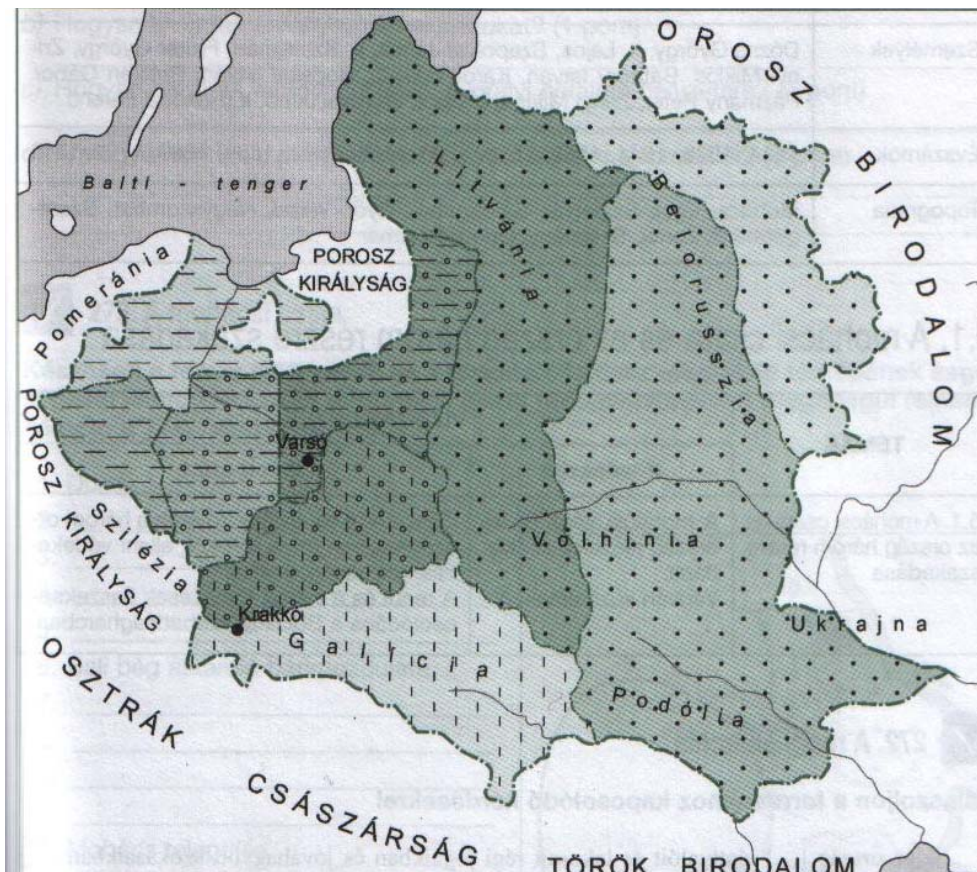
.....

7) Írja le, mely jelzővel illették a kortársak! (1 pont)

.....

X. TÉRKÉP- ÉS FORRÁSELEMZÉS (7 pont)

Az alábbi szövegrészlet és térkép vázlat segítségével válaszoljon a feltett kérdésekre!

„Miután a [1] császári udvar, birodalma érdekeit szem előtt tartva, kényszerítve érezte magát, hogy végül is saját erejéből vessen gátat a féktelenné vált lengyel zavargásoknak, megakadályozza az ország szétrombolását, és egyúttal biztosítsa a maga számára törvényes jogainak igazságos kielégítését, teljes megegyezésre jutott a [2] császári és királyi udvarral, valamint a [3] király öfelségével, hogy közös erőfeszítéssel és egységes rendszabályok alkalmazásával éri el ezeknek az országaik szomszédságából következően annyira elengedhetetlen feladatoknak megvalósítását.

Ennek a megegyezésnek az alapján ez a három udvar már tudomására hozta a lengyel nemzetnek, hogy Lengyelország külső politikai létét megerősíteni és szomszédai közvetlenebb érdekei szempontjából annyira kívánatos megszilárdulását biztosítani óhajtván, szándékuk egyetértő eljárás során Lengyelországban a rendet és a nyugalmat helyreállítani, ezen állam alkotmányát és a nemzet szabadságát védelmükbe venni.

Ugyanekkor ... öfelsége, kielégíteni óhajtván országát és népét, és nem rendelkezvén lehetőséggel arra, hogy nyilvánvaló érdekeinek sérelme nélkül továbbra Lengyelországtól várjon igazságosságot, ebben a helyzetben szükségesnek vélte országa és népe kielégítését most, amiért is teljes birtokába és tulajdonává tette a Lengyel Köztársaság alábbiakban megnevezett földjeit és birtokait, jelesen: ... öfelsége birtokába veszi Lengyel-Livónia többi részét, továbbá a polocki vajdaságnak a Dvina innenső oldalán fekvő részét, valamint a vityebszki vajdaságot olyképpen, hogy a Dvina folyó természetes határu szolgál a két állam között, egészen a vityebszki és a polocki vajdaság közötti határig, és ezt a határt követve addig a helyig, ahol a három vajdaságnak ... a határai találkoznak, innen a határ egyenes vonalban halad a Druzsec folyó forrásáig ..., majd a továbbiakban lefelé fordul ennek a folyónak a folyása mentén addig, ahol az a Dnyeperbe ömlik....”(Az 1772. július 14-én kelt kiáltványból)

a) Melyek voltak a [...] számokkal jelölt államok uralkodói ebben az időpontban? (elemenként 1 összesen 3 pont)

[1].....

[2]

[3].....

b) Mire hivatkoztak az államok a felosztás okaként? (1 pont)

.....

c) Mi volt a közös a három ország kormányzati formájában? (1 pont)

.....

d) Rousseau mely filozófia elvének mond ellent a felosztás ténye? (1 pont)

.....

e) Ki állt a nemesi köztársaság élén? (1 pont)

.....

XI. VÁLOGATÁS (4 pont)

A következő pontok az angol Jognyilatkozatból, és a francia Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozatából származnak. Karikázza be azt a négyet, amelyik a Jognyilatkozatra vonatkozik!

1. A bitorolt hatalom – a törvények hatályon kívül helyezése, a törvények végrehajtásának megakadályozása – csupán a királyi tekintély alapján, a parlament hozzájárulása nélkül, törvénytelen.
2. A tulajdon szent és sérthetetlen jog.
3. Minden ember szabadnak és jogokban egyenlőnek születik és marad.
4. A törvény a közakarat kifejezése: alkotásában minden polgárnak joga van személyesen vagy képviselő révén közreműködni.
5. A korona pénzfelvételeihez az országgyűlés beleegyezése szükséges.
6. Az alattvalóknak joguk van a királyhoz folyamodni.
7. A gondolatok és a vélemények szabad közlése az embernek egyik legértékesebb joga.
8. A szabadság azt jelenti, hogy mindent szabad, ami másnak nem árt.
9. Senkit meggyőződése és vallási nézetei miatt háborgatni nem szabad, míg az a törvényes közrendet nem zavarja.
10. Minden szuverenitás természeténél fogva a nemzetben lakozik, sem testület, sem egyén nem gyakorolhat hatalmat, mely nem határozottan ettől ered.
11. Az országban béke idején, a parlament hozzájárulása nélkül hadsereg felállítása és tartása törvénytelen.
12. Mindaddig míg bűnössé nem nyilvánították, minden embert ártatlannak kell tekinteni.

Feladatok 12. osztályos diákok részére

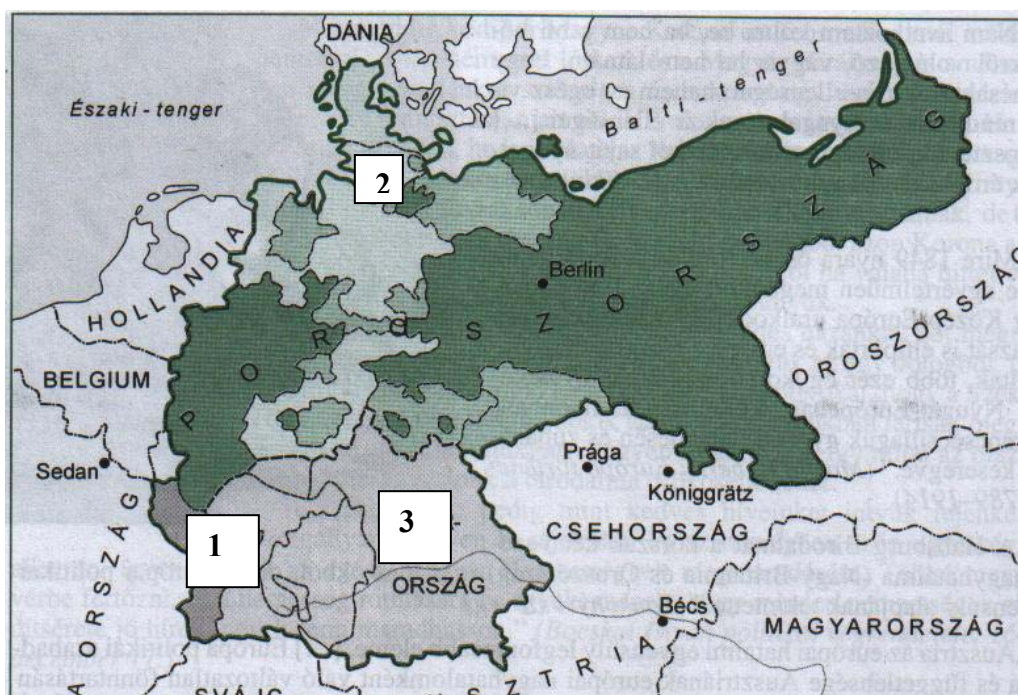
VIII. IGAZ-HAMIS (4 pont)

A kérdések a reformkor politikai küzdelmeire vonatkoznak. Döntse el az állításokról, hogy igazak-e vagy hamisak!

	Állítás	Igaz	Hamis
a)	Az „1835-dik esztendő 1-ső napjától” fogva csak magyar nyelven írott s íratandó törvény volt hazánkban kötelező érvényű.		
b)	Széchenyi István Stádium című művében szorgalmazta a nem nemesek földbirtoklásának (birtokbírhatásának) jogát.		
c)	Széchenyi Kossuth támadásaira válaszul adta ki Hitel című könyvét.		
d)	A Stádium kiadásának egyik politikai előzménye a Felvidéken 1831-ben kitört parasztfelkelés volt.		

IX. TÉRKÉPELEMZÉS (6 pont)

a) Jelmagyarazatként írja a számok mellé a térképen feltüntetett terület nevét!

1)

2)

3)

b) Állapítsa meg, hogy a fenti területek mely országokkal vívott háborúk nyomán került a német államhoz!

1)

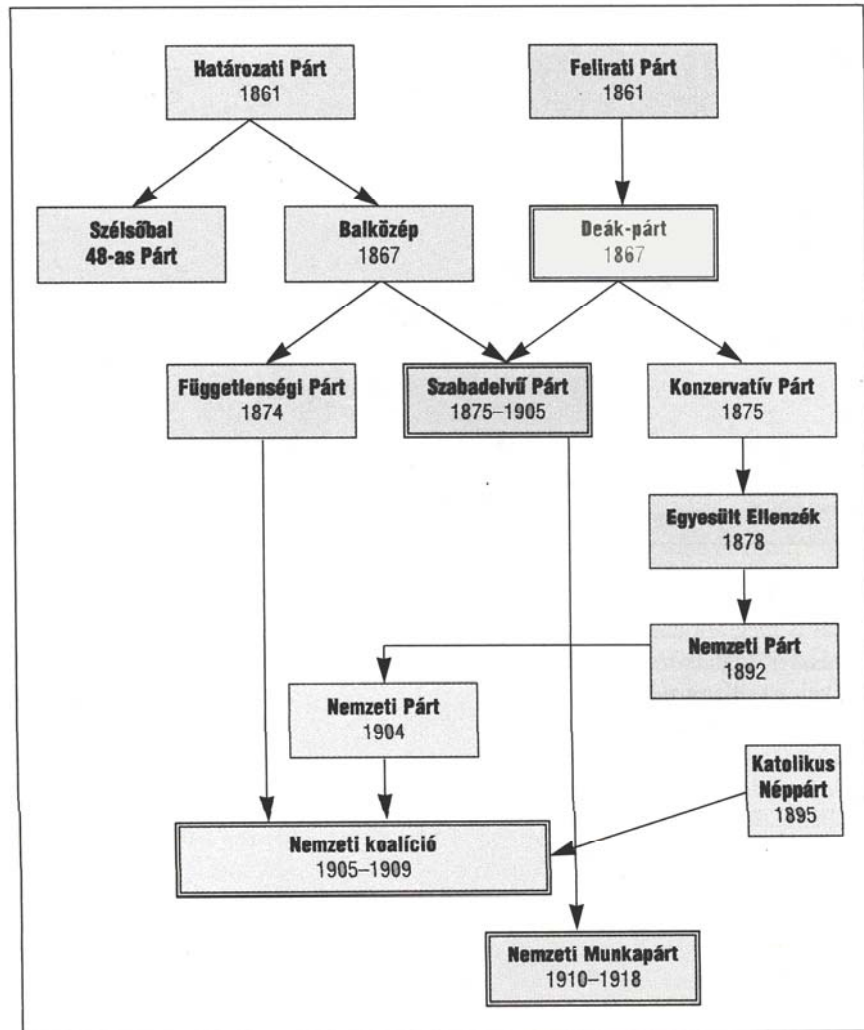
2)

3)

X. ÁBRAELEMZÉS (8 pont)

Egészítse ki a táblázatot az alábbi jellemzések, és a dualizmus pártviszonyait bemutató ábra alapján!

- Miniszterelnökségének feltételeként „szögre akasztotta” az ún. bihari pontokat;
- Az ő nevéhez fűződik a polgári házasság bevezetése;
- Miniszterelnöksége után a közös külügyminiszteri székbe távozott;
- Második miniszterelnöksége idején lépett be Magyarország az első világháborúba.

A táblázat kitöltésekor nevezze meg, kik azok a miniszterelnökök, akikre - politikusi pályafutásuk bármelyik időszakában - jellemzőek a fenti idézetek és az ábra alapján határozza meg mely párthoz vagy pártszövetséghez kapcsolódik tevékenységük!

	Miniszterelnök	Párt, pártszövetség
a)		
b)		
c)		
d)		

XI. FORRÁSELEMZÉS (8 pont)

Feleljen az 1917-es orosz eseményekkel kapcsolatos források, szövegrészek és saját ismeretei alapján az alábbi kérdésekre!

"...képeségei alapján nagy ember, akit azonban az illegális munka abnormális körülményei borzalmasan tönkretettek és megnyomorítottak. Ő is elmondhatja magáról az ismert mondást : >>Nem tudom hova megyek, de oda határozottan megyek.<<...átlagon felül értelmes, de értelme egyoldalú... feltétlenül tiszta ember, de akarata oly egyoldalú, hogy erkölcsi érzéke eltompult... Szocializmusa otromba szocializmus...otromba baltát használ, amikor sebészkre lenne szükség." (*Csheidze kortárs politikus*)

a) Nevezze meg, kiről szól a leírás?

.....

b) Nevezze meg, mely politikai irányzat vezetője volt az a személy, akiről a jellemzés szól(t)?

.....

c) Soroljon fel négy pártot, amelyek 1917 során az Ideiglenes Kormányban részt vállaltak! (elemenként 1, összesen 4 pont)

1. 2.

3. 4.

d) A forrásleírásban szereplő személy ún. áprilisi téziseiben meghirdette a permanens forradalmat. Magyarázza meg, mit jelent ez a kifejezés?

.....

.....

e) A szövegrészlet alapján a forrás szerzője hogyan viszonyult az általa bemutatott illetőhöz?

.....

.....

XII. VÁLOGATÁS (4 pont)

Karikázzon be a wilsoni rendezés alapelvei közül 4-et /csak négyet/, amelyeknek a háborút követően (1920-ig) sikerült érvényt szerezni!

1. Nyílt diplomácia; általános fegyverzetcsökkentés;
2. A hajózás teljes szabadsága a nyílt tengereken;
3. A gyarmati igények szabad, elfogulatlan rendezése az érdekelt lakosság igényeinek figyelembe vételével;

4. Egyenlő kereskedelmi feltételek a békét elfogadó nemzetek részére;
5. Belgium szuverenitásának visszaállítása;
6. Elzász-Lotharingia visszajuttatása Franciaországnak;
7. Az önálló fejlődés lehetőségének biztosítása Ausztria-Magyarország népei számára;
8. Románia és Montenegró kiürítése;
9. Tengeri kijárat biztosítása Szerbiának;
10. Balkáni rendezés történelmi és nemzetiségi szempontok figyelembevételével;
11. A Török Birodalom török részeinek teljes szuverenitása, a többi nemzetiség önrendelkezésének biztosítása; a Dardanellák nemzetközi ellenőrzés alá helyezése;
12. A teljes lengyel lakosságot magába foglaló Lengyelország helyreállítása, tengeri kijárat biztosításával;
13. Nemzetek Szövetségének felállítása a béke helyreállítására.

SZAKIRODALMI KÉRDÉSEK

I. téma: Nemesi életforma Magyarországon a XVII. században

XIII. IGAZ-HAMIS (10 pont)

Döntse el az alábbi állításokról, hogy igazak-e vagy hamisak!

Sorszám	Állítás	Igaz	Hamis
1.	A magyar nyelvben a csizma török eredetű szó.		
2.	A XVIII. században a bútorok már nagyobb értéket képviseltek, mint a ruhák.		
3.	A tarhonya szó eredetileg a hús morzsalékát jelenti.		
4.	A protestánsok az étkezési kultúrában kezdettől fogva elvetették a katolikus böjti hagyományokat.		
5.	A kismartoni kastély jól megerősített, az ostromnak huzamosabb ideig ellenállni tudó erődítmény volt.		
6.	A cserép drága luxusnak számított, a tetőt fazsindely vagy szalma fedte.		
7.	Magyarországon az első országos iskola-összeírásra a Ratio Educationis megjelenése után került sor.		
8.	Az iskolamesterek fő feladata a kántorkodás volt.		
9.	A XVII-XVIII. században a magyar gyerekek nagyobbik része nem tanult meg írni és olvasni.		
10.	A török hódoltság területén a hivatalos levelezés elsősorban „deákul”, azaz latinul folyt.		

XIV. TARTALOMRA VONATKOZÓ KÉRDÉSEK (6 pont)

A szakirodalom alapján válaszoljon az alábbi kérdésekre!

a) A szegények *törött szűröket* hordtak. Mi a törött szűr?

.....

b) Kedvelt viselet volt a *félszer dolmány*. Ez mit jelent?

.....

c) "...ették az *indiai tyúkot*." Mit ettek?

.....

d) „Fiatalkorában *magyar módra* itta a bort.” Mit jelent ez a nem túl hízelgő megállapítás?

.....

e) „Égess *fahé* vizet, mennél erősb lehet” – írja Thurzó György feleségének. Mit kér a főúr?

.....

f) Kedvelt étel lett a *mézespogácsa*. Mi az?

.....

XV. FORRÁSISMERET (10 pont)

A szakirodalmi szövegrészek alapján feleljen az alábbi kérdésekre!

„Ritkán feredtem, kivált hideg vízben... Lábomat két hétben, néha minden héten mosattam. ...orcámat, hacsak valami por, sár vagy valami gaz nem érte, sohasem mosattam... A fejemet talán huszonöt esztendeje van, hogy meg nem mosták.”

a) Kitől származik a fenti idézet?

.....

b) Általánosnak tekinthető a nemesek körében a ritka tisztálkodás?

.....

c) Melyik az a részlet, amely a legkevésbé lehetett meglepő a kortársak számára?

.....

„Erdélyben az olyat az asztali és alábbvaló szolgám sem enne meg, de itt jó volt.”

d) Mely országra vagy városra vonatkozik a szövegben szereplő *itt* szó?

.....

e) És az *olyat*? Milyen ételt nem enne meg a szolga Erdélyben?

.....

f) Miért nem lelkesedett Bethlen az ott készült ennivalóért?

.....

„...máskor csikó képében nyargal föl s alá, ez éjjel borjú képében futkozott.”

e) Milyen betegséget jelent a *csikó* vagy a *borjú*?

.....

f) A kortársak véleménye szerint mi volt a betegség oka?

.....

g) Melyek a kor nagy fertőző betegségei? Hármat soroljon fel!

.....

d) Hol szervezték meg az első egyetemi orvosi képzést Magyarországon 1769-ben?

.....

XVI. TRÉFÁS IDŐREND (1 pont)

Állítsa növekvő sorrendbe az alábbi, időt meghatározó fogalmakat!

- a) félfertályóra
- b) egy miatyánk mondása
- c) tyúkmonysült

A helyes sorrend:

.....

XVII. PÁRKERESÉS (3 pont)

Keresse meg a sorszámozott, korabeli kifejezések mai megfelelőjét, és írja az alábbi táblázatba az összeillő pár betűjelét!

1. füstös szoba	a) üveges szekrény
2. palota	b) zsinórozás
3. eledeles bolt	c) metélt tészta
4. vitézkötés	d) kamra
5. csíkmák	e) ebédlő
6. almárium	f) konyha

1.	2.	3.	4.	5.	6.

SZAKIRODALMI KÉRDÉSEK

II. téma: Batthyány Lajos pályája miniszterelnöki kinevezéséig

XIII. IGAZ-HAMIS (5 pont)

Választását aláhúzással vagy bekeretezéssel jelölje!

a) Batthyány miniszterelnöki kinevezésének feltétele a Habsburg-államadósságból való magyar részvállalás ígérete volt.

igaz

hamis

b) Batthyány elutasította az 1848-as francia forradalmat, mert a polgári átalakulás folyamatát csak békés úton tudta elképzelni.

igaz

hamis

c) Batthyány Horvátország esetében lehetségesnek tartotta a horvát belügyek anyanyelven történő intézését.

igaz

hamis

d) Politikai pályafutása első szakaszában nyilvános fellépéseikor hátráltatta, hogy gyengén beszélt magyarul és latinul.

igaz

hamis

e) Batthyány politikai nézeteinek radikalizálódását jól jelzi, hogy 1847-ben Kossuthal egy politikai platformon sürgette István főherceggel szemben egy magyar nádor megválasztását.

igaz

hamis

XIV. FELELETVÁLASZTÁS (5 pont)

Választását aláhúzással vagy bekeretezéssel jelölje!

a) Ki volt a negyvenes évek „legbőszebb honleánya”?

Zichy Antónia

Skerlen Borbála

Márkus Emília

b) Ki volt a Védegylet elnöke?

Batthyány Lajos

Kossuth Lajos

Batthyány Kázmér

c) Hol jelent meg az 1847-es „Ellenzéki Nyilatkozat”?

Kelet Népe

Ellenőr

Pesti Hírlap

d) Ki nevezte Batthyányt a „legdölyfősebb és legvisszahúzódnóbb főnemes”-nek?

Széchenyi István

Deák Ferenc

Eötvös József

e) Melyik birtoktesten kezdte meg a gazdálkodást és annak modernizációját Batthyány?

Vasvár

Sárvár

Ikervár

XV. OK-OKOZATI VISZONYOK MEGÁLLAPÍTÁSA (3 pont)

Az alábbiakat Széchenyi írta naplójába Batthyányról. Mire utalnak, mi motiválta a szerzőt megírásukkor?

a) „Céljainkra nem sokat ér.”

.....
.....
.....

b) „Nincs célod, rendszered.”

.....
.....
.....

c) „Sokan vannak, akik szenvedélyesen belekötnének Batthyány Lajosba, s lelőnék. Én is”

.....
.....
.....

XVI. FOGALOMMAGYARÁZAT (3 pont)

Az alábbi definíciók alapján határozza meg a hozzájuk tartozó fogalmakat!

a) Joghallgatókból, illetve gyakornokokból álló „országgyűlési ifjúság”, amely jelenlétével, hangulatkeltésével befolyásolta a rendi gyűlés működését.

.....

b) Egy sajtótermék indításához szükséges pénzügyi biztosíték.

.....

c) Az a törvény, amely kimondta, hogy Magyarország „saját törvényei és szokásai szerint igazgatandó”.

.....

XVII. FORRÁSFELDOLGOZÁS (10 pont)

a) Egészítse ki a szöveget!

„A rendkívüli körülmények között.....nem kis bátorsággal magára vette a döntés felelősségét, és, de nem lojális megoldást választva, friss meghatalmazásával élve, az államkonferencia jóváhagyása nélkül, de a korlátolt szellemi képességű uralkodó,jóváhagyását személyesen kikérve, március 17-én maga nevezte ki Magyarország első és miniszterelnökét.”

b) Válaszoljon a szakirodalom alapján az alábbi kérdésekre!

1. Milyen esemény kapcsán jelentette ki Batthyány: „nem kegyelem, hanem az igazság útján” kell a törvényes rendet helyreállítani?

.....

2. Miért került Batthyány nevelőintézetbe?

.....

3. Milyen eseményhez kapcsolódott első politikai szereplése?

.....

4. Milyen csoportokból alakult meg az Ellenzéki Kör?

.....

5. Hogyan változtatta meg Batthyány magyar katonasággal kapcsolatos álláspontját a lombardiai felkelés?

.....

XVIII. SZÖVEGÉRTELMEZÉS (4 pont)

Mit jelentenek, programjának mely elemeivel kapcsolatosak Batthyány alábbi kijelentései?

a) „... egyáltalában nem fér meg az uralkodás korlátlan rendszere a korlátozottal anélkül, hogy ezen két incompatibilitás egymásra corrosive ne hasson.”

.....

.....

b) „...ész, erény, becsületesség nincs kötve osztályhoz: sőt e tulajdonok sokszor fordított arányban állnak a nemesi kiváltsággal.”

.....
.....

c) „Amely jogokat a nemzet át nem adott a fejedelemnek, azokat magának fenntartotta.”

.....
.....

d) „A királyoknak bayonettjük van, a népeknek meg forradalmuk, hogy engedményeket nyerjenek.”

.....
.....

SZAKIRODALMI KÉRDÉSEK

III. téma: Az 1956-os forradalom és szabadságharc helyi szerveződése lakóhelyemen, régióban (bizottságok, tanácsok, pártok, fegyveres testületek)

XIII. IGAZ-HAMIS (5 pont)

Az alábbi szövegrészlet felhasználásával döntse el az állításokról, hogy igazak-e vagy hamisak!

	Állítás	Igaz	Hamis
a)	Kádár János - szolnoki beszédében - ígéretet tett a szovjet csapatok kivonásáról folytatandó tárgyalásokra.		
b)	Az első szovjet beavatkozásra 1956. X. 30-án került sor.		
c)	A szovjetek a magyar kormány kérésétől függetlenül elhatározták a beavatkozást.		
d)	Zsukov a magyar honvédelmi miniszter mellé rendelt tanácsadó volt.		
e)	Nagy Imre 1956. október 28-án felhívással fordult a lakossághoz, amelyben az eseményeket demokratikus mozgalomnak nevezte.		

XIV. TISZTSÉG, POZÍCIÓ (5 pont)

Milyen tisztséget töltöttek be az alábbi személyek a megadott időpontban? (Ha többet, írja be a legmagasabbat!)

a) Piros László, 1956. X. 23-án

.....

b) Nagy Imre, 1956. XI. 3-án

.....

c) Gerő Ernő, 1956. X. 24-én

.....

d) Hegedűs András 1956. X. 25-én

.....

e) Maléter Pál 1956. XI. 4-én

.....

XV. FELELETVÁLASZTÁS (5 pont)

Választását aláhúzással jelezze!

- a) Ki akadályozta meg 1956. X. 23-án este a MEFESZ 14 pontjának beolvasását a rádióba?

Gerő Ernő Benke Valéria Hegedűs András

- b) Hol volt parancsnok Szabó bácsi?

A Corvin-közben A Széna téren A Kilián-laktanyában

- c) Honnan lóttak először 1956. október 25-én a Kossuth téren a tüntetőkre?

A Földművelésügyi Minisztérium tetejéről Az Építésügyi Minisztérium tetejéről

A mai Metró-kijárat környékéről

- d) Melyik párt tagja volt Kovács Béla?

Szociáldemokrata Párt Magyar Dolgozók Pártja Független Kisgazdapárt

- d) Ki volt a Nemzetőrség parancsnoka?

Kopácsi Sándor Király Béla Czinege Lajos

XVI. TARTALOMRA VONATKOZÓ KÉRDÉSEK (6 pont)

Válaszoljon az alábbi kérdésekre!

- a) Ki volt az az egyiptomi politikus, akit el akartak mozdítani a helyéről a franciák és az angolok?

.....

- b) Milyen szerepet töltött be a későbbi szovjet pártfőtitkár, Jurij Andropov 1956-ban Magyarországon?

.....

- c) Kivel akarták a szovjetek először Nagy Imrét leváltani?

.....

- d) Ki javasolta Kádár Jánost Nagy Imre helyére?

.....

e) Melyik országhoz tartozott 1956-ban Brioni szigete?

.....

f) Ki volt az az államférfi, aki a szovjet csapatok Országház elleni támadásakor is az épületben tartózkodott, és „Nyilatkozat” című memorandumán dolgozott?

.....

XVII. FORRÁSELEMZÉS (5 pont)

Az alábbi sorokat Gosztonyi Péter egy budapesti újságírótól idézi:

„...hatalmas vörös keresztos zászlóval egy ápolónővér és két hordágyas mentő indult a térre, hogy összeszedjék a szabadságharcosok sebesültjeit. És akkor megtörtént, amit a világháborúk legszörnyűbb óráiban, gyűlölködő, ádáz ellenségek sem követnek el: az ÁVH-gyilkosok rájuk lőttek, s az elől haladó ápoló véresen arcra bukott... Tollat forgattam eddig és gyűlöltem a vérontást, de ekkor puskát ragadtam, és a szabadságharcosokkal rohamoztam én is...”

a) Hol került sor az eseményre?

.....

b) Mikor (napra pontosan)?

.....

c) Hogyan alakult az események végkimenetele?

.....

d) Milyen fordulat volt döntő fontosságú ebből a szempontból?

.....

e) Ki volt az a kommunista, aki ekkor lelte halálát – nagy valószínűséggel övéi fegyverétől?

.....

XVIII. FORRÁSKIEGÉSZÍTÉS (4 pont)

Egészítse ki a szöveg hiányzó részeit!

„Nagy ismertette a helyzetet. Javasolta a(1) felbontását, miután a(2) ezt a szerződést nem csak de jure - jogi alapon -, hanem de facto is - vagyis ténylegesen - megszegte! Második lépésként - minden provokáció elkerülésére gondolva - ki kell mondani Magyarország semlegességét. Az (3) államszerződés, amelyet a nagyhatalmak (4) májusában szentesítettek, jó példát nyújtottak egy ilyen lépéshez.”

(1)

(2)

(3)

(4)

**PONTÖSSZESÍTŐ I.
SZAKTANÁR TÖLTI KI!**

Kérdés száma	Kérdés anyaga	Adható pont	Elért pont	Felüljavítás
I.	Képzazonosítás	6		
II.	Forráselemzés/Hunyadi Mátyás	10		
III.	Fogalommeghatározás	4		
IV.	Igaz-Hamis	6		
V.	Szövegkiegészítés	4		
VI.	Hadtörténet	6		
VII.	Térképelemzés	4		
VIII.	Térképelemzés/ Igaz-hamis	9/4		
IX.	Forráselemzés/Térképelemzés	10/6		
X.	Szöveg- és térképelemzés/ Ábraelemzés	7/8		
XI.	Válogatás/Forráselemzés	4/8		
XII.	Válogatás	/4		
	Összesen	<u>70</u>		

.....
szaktanár

.....
versenybizottsági felüljavítás

**PONTÖSSZESÍTŐ II.
VERSENYBIZOTTSÁGI TAG TÖLTI KI!**

A versenyző által az I. részben felüljavítás után elért összpontszám:	
---	--

AZ ELSŐ TÉMÁT VÁLASZTÓK			
Kérdés száma	Kérdés anyaga	Adható pont	Elért pont
XIII.	Igaz- Hamis	10	
XIV.	Tartalomra vonatkozó kérdések	6	
XV.	Forrásismeret	10	
XVI.	Tréfás időrend	1	
XVII.	Párkeresés	3	
XIII-XVII.	Összesen	30	

A MÁSODIK TÉMÁT VÁLASZTÓK			
Kérdés száma	Kérdés anyaga	Adható pont	Elért pont
XIII.	Igaz- Hamis	5	
XIV.	Feleletválasztás	5	
XV.	Ok-okozati viszonyok megállapítása	3	
XVI.	Fogalommagyarázat	3	
XVII.	Forrásfeldolgozás	10	
XVIII.	Szövegértelmezés	4	
XIII. – XVIII.	Összesen	30	

A HARMADIK TÉMÁT VÁLASZTÓK			
Kérdés száma	Kérdés anyaga	Adható pont	Elért pont
XIII.	Igaz – Hamis	5	
XIV.	Tisztség, pozíció	5	
XV.	Feleletválasztás	5	
XVI.	Tartalomra vonatkozó kérdések	6	
XVII.	Forráselemzés	5	
XVIII.	Forrás-kiegészítés	4	
XIII. – XVIII.	Összesen	<u>30</u>	
	Mindösszesen		

.....
versenybizottsági tag

.....
versenybizottsági tag